

ІНТЕГРАЦІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЮРИДИЧНУ ОСВІТУ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Штучний інтелект стрімко розвивається та інтегрується у сфери життя. Юридична діяльність не є винятком, хоча дискусії щодо меж та форм застосування штучного інтелекту в цій сфері тривають. Відповідно до Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні [1], освіта є однією з пріоритетних сфер реалізації завдань державної політики розвитку галузі штучного інтелекту. Нові виклики обумовлюють необхідність модернізації юридичної освіти, яка має відповідати сучасним вимогам професійного середовища та забезпечити підготовку фахівців, здатних ефективно працювати в умовах цифрової епохи.

З огляду на стрімку цифровізацію правової сфери та розширення можливостей використання штучного інтелекту в юридичній практиці, постає необхідність переосмислення підходів до підготовки майбутніх правників. У цьому контексті розглянемо окремі вектори інтеграції штучного інтелекту в юридичну освіту.

1. Трансформація моделі навчання. Штучний інтелект дає змогу модернізувати традиційні підходи до викладання юридичних дисциплін, а також відкриває нові можливості для інтерактивного, практикоорієнтованого, персоналізованого навчання, формування у здобувачів освіти міждисциплінарних навичок і компетентностей. Наприклад, штучний інтелект надає нові інструменти для моделювання та аналізу кейсів, створення інтерактивних завдань та симуляцій, що сприятиме активному навчанню та дозволить здобувачам освіти застосовувати отримані знання на практиці.

Погоджуємось з О. М. Будяченко, що виваженим є використання штучного інтелекту для симуляції судових процесів під час вивчення навчальних дисциплін процесуального циклу, також ефективним є створення віртуальних симуляторів під час моделювання професійних ситуацій, наприклад, використання віртуальних клієнтів, поведінка яких визначається штучним інтелектом [2, с. 33].

Використання штучного інтелекту для юридичного аналізу навчальних кейсів сприятиме розвитку критичного мислення; формуванню навичок оцінки даних, зокрема отриманих

за допомогою штучного інтелекту; навичок алгоритмізації юридичних процесів; більш ефективному засвоєнню інформації. Інструменти штучного інтелекту також дозволять оптимізувати рутинну роботу учасників освітнього процесу, мінімізувати час на пошук та обробку інформації, автоматизувати окремі процеси.

2. Підготовка та підвищення кваліфікації викладачів у сфері штучного інтелекту. Дослідники наголошують на необхідності інвестування в підготовку викладачів в контексті інтеграції штучного інтелекту в юридичну освіту [3, с. 15]. Розвиток цифрової компетентності викладачів, їх обізнаність з технологіями генеративного штучного інтелекту, участь у міждисциплінарних дослідницьких проєктах, пов'язаних із впливом штучного інтелекту на освіту та правозастосування, сприятиме розширенню можливостей інтеграції штучного інтелекту в навчальний процес й формуванню культури відповідального використання інформаційних технологій в юридичній освіті.

3. Актуалізація освітніх програм та стандартів вищої освіти. Впровадження штучного інтелекту в юридичну освіту потребує оновлення змісту освітніх програм відповідно до сучасних викликів цифрової епохи. Відповідно до Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні [1], основними завданнями є: включення до освітніх програм питань штучного інтелекту, впровадження окремих освітніх компонентів та інтеграція провідних он-лайн курсів за тематикою штучного інтелекту до освітніх програм, створення міждисциплінарних, у тому числі спільних, магістерських і докторських програм.

Перелік обов'язкових компетентностей випускника та результатів навчання також потребуватиме адаптації. В епоху штучного інтелекту юристи повинні не тільки володіти навичками використання штучного інтелекту, а й розуміти етичні аспекти та алгоритми роботи нових технологій, вміти самостійно визначати ризики автоматизованих рішень.

4. Етичні аспекти використання штучного інтелекту в юридичній освіті. Широке використання штучного інтелекту в юридичній практиці та освіті спричинить виникнення нових викликів щодо етичних та правових аспектів, які вимагатимуть комплексного нормативного врегулювання. Зокрема, розробка політик, рекомендацій відповідального використання штучного інтелекту, положень щодо використання систем штучного інтелекту в освітньому процесі, оновлення положень щодо академічної доброчесності, забезпечення захисту персональних даних в контексті інтеграції штучного інтелекту в навчальний процес.

5. Конфіденційність і безпека. Основними ризиками під час інтеграції штучного інтелекту у юридичну освіту є: несанкціонований доступ до персональних даних учасників освітнього процесу, кіберзагрози тощо.

Науковці також виокремлюють такі основні виклики щодо використання систем штучного інтелекту в освіті: «проблеми етики, забезпечення конфіденційності та безпеки, недостатній рівень сформованості цифрової компетентності в аспекті штучного інтелекту, фрагментарність навчального й науково-методичного забезпечення впровадження ШІ в освітній процес» [4, с. 159], залежність від технологій [5, с. 91].

Отже, в умовах конвергенції правової сфери та інформаційних технологій інтеграція штучного інтелекту в юридичну освіту потребує системного підходу, що поєднує технологічні, освітні та нормативно-етичні аспекти.

Література:

1. Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-p#Text>

2. Будяченко О. М. Щодо використання штучного інтелекту в юридичній освіті. *Штучний інтелект у вищій освіті: ризики та перспективи інтеграції*: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 1 липня – 11 серпня 2024 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 31–34.

3. Diep Dao Mong and Hai Phan Thanh 2024. Relationship between artificial intelligence and legal education: A bibliometric analysis. *Knowledge & Performance Management*. 8, 2 (Sep. 2024), 13–27. DOI: [https://doi.org/10.21511/kpm.08\(2\).2024.02](https://doi.org/10.21511/kpm.08(2).2024.02)

4. Гриценчук О. Використання штучного інтелекту в освіті: тенденції та перспективи в Україні та за кордоном. *UNESCO Chair Journal Lifelong Professional Education in the XXI Century*. 2024. 2(10). С. 152–161. DOI: [https://doi.org/10.35387/ucj.2\(10\).2024.001](https://doi.org/10.35387/ucj.2(10).2024.001)

5. Дутко А. О. Переваги та недоліки використання штучного інтелекту в закладах вищої освіти. *Штучний інтелект у вищій освіті: ризики та перспективи інтеграції*: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 1 липня – 11 серпня 2024 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 89–91.